

DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

18/1070-

28. februar 2020

Tjuvholforsen kraftverk i Grane kommune i Nordland - klagesak

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har den 28.05.2018 gitt Clemens Kraft AS tillatelse til bygging av Tjuvholforsen kraftverk i Grane kommune i Nordland. Vedtaket er påklaget av Naturvernforbundet i Nordland og Geir Frode Elvetun.

NVE har vurdert klagen uten å finne grunnlag for å gjøre om sitt vedtak, og har sendt saken til departementet i brev av 25.01.2019.

1. Bakgrunn

Clemens Kraft AS søkte 16.05.2017 om tillatelse til å bygge Tjuvholforsen kraftverk. Kraftverket vil utnytte et fall på 60 m i Gluggvasselva fra inntak på kote 110 ned til kraftstasjon på kote 50. Kraftverket vil ha en maksimal slukeevne på om lag 10,1 m³/s, som utgjør 250 % av middelvannføringen. Installert effekt er oppgitt til 5,02 MW. Det er fastsatt en minstevannføring på 430 l/s i perioden 1. mai til 30. september og 230 l/s resten av året. Kraftverket vil med dette gi en årlig produksjon på 14,5 GWh.

Grane kommune ber om at det tas hensyn til en badekulp ved kraftstasjonsområdet og eksisterende skogsbilveier. **Fylkesmannen i Nordland** vurderer den samlede konsekvensen ved utbygging av Tjuvholforsen kraftverk som middels-middels lav negativ. **Nordland fylkeskommune** anbefaler at det gis konsesjon til Tjuvholforsen kraftverk. **Sametinget** påpeker at utbygging må skje i nær dialog med reindrifta. De viser også til et visst potensiale for kulturminner. **Statens vegvesen** har ingen kommentarer utover generelle hensyn opp mot trafiksikkerhet, men minner om byggegrense etter vegloven. **Direktoratet for mineralforvaltning** har ingen merknader til søknaden. **Naturvernforbundet i Nordland**, **Brurskanken turlag (DNT)** og **Forum for natur og friluftsliv (FNF Nordland)** er alle negative til utbygging av kraftverket. I begrunnelsen legges det vekt på at tiltaket kan medføre negative konsekvenser for naturmiljø og friluftsliv. **Helgeland Kraft AS** uttaler at det ikke er kapasitet i eksisterende nett dersom tre omsøkte kraftverk alle får

Postadresse
Postboks 8148 Dep
0033 Oslo
postmottak@oed.dep.no

Kontoradresse
Akersgata 59
oed.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
977 161 630

Avdeling
Energi- og
vannressursavdelingen

Saksbehandler
Steinar Pettersen
22 24 61 39

konsesjon. **Anders Gluggvasshaug** er positiv til utbygging av kraftverket. **Geir Frode Elvetun** og **Kay Ove Grane** er negativ til utbygging.

2. NVEs vedtak

NVE har gitt følgende oppsummering av sitt vedtak i "KNV-notat 5/2018":

"Tjuvholforsen kraftverk vil produsere om lag 14,5 GWh i et gjennomsnittsår og ha en utbyggingskostnad nær gjennomsnittet for omsøkte småkraftverk de siste årene. I vedtaket har NVE lagt vekt på at en utbygging av Tjuvholforsen kraftverk vil være et bidrag til en fornybar energiproduksjon med relativt begrensede miljøeffekter gitt avbøtende tiltak. Ulempene kan etter vårt syn avbøtes i tilstrekkelig grad gjennom vilkår og god oppfølging av anlegget i detaljplanleggingen og byggefasen.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Clemens Kraft AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Tjuvholforsen kraftverk. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår."

3. Klagene

Naturvernforbundet i Nordland har klaget i brev av 17.06.2018. Naturvernforbundet mener kunnskapsgrunnlaget for vurdering av småkraftsøknader på generelt grunnlag er mangelfullt, og at det også gjelder i denne konkrete saken. Naturvernforbundet peker videre på manglende samfunnsøkonomisk lønnsomhet, og at hensynet til den totale belastningen på Gluggvasselva tilsier at søknaden må avslås.

Advokatfirmaet DSA har på vegne av Geir Frode Elvetun klaget på vedtaket i brev av 20.06.2018. Departementet gjengir innledningen, som oppsummerer klagens innhold:

"På vegne av Geir Frode Elvetun, grunneier av gnr. 43 bnr. 8 i Grane kommune, fallrettseier og nabo til et eventuelt kraftverk, påklages vedtaket. Elvetun mottok oversendelse av NVEs vedtak 31. mai 2018. Klagefristen er etter tre uker underretting om vedtaket kom frem til vedkommende part, jf. forvaltningsloven § 29. Klagen er inngitt rettidig.

Elvetun klager over NVEs tolkning av vannressursloven § 25. Det vises til at vilkårene for å gi konsesjon ikke er oppfylt ettersom fordelene ved tiltaket ikke overstiger ulempene. NVE har lagt til grunn uriktige tall ved beregning av kraftpotensialet for Tjuvholforsen kraftverk. Pålagt minstevannføring er beregnet kun ut fra vassdragets restvannføring uten hensyn til at en betydelig del av vassdraget allerede er overført til Røssvatnet i forbindelse med Røssåga-utbyggingen på 1950-tallet. Videre er ikke tiltakets negative påvirkning på naturmiljøet i og rundt vassdraget tilstrekkelig hensyntatt.

Subsidiært anføres at vedtaket lider av saksbehandlingsfeil som må føre til ugyldighet. Flere forhold knyttet til tiltakets negative påvirkning på naturmiljøet og Vefsna som

nasjonalt laksevassdrag er ikke tilstrekkelig utredet. Tiltaket er heller ikke vurdert opp mot vannforskriftens forbud mot tiltak som forverrer tilstanden i vannforekomsten.

Det anmodes om at NVE vurderer omgjøring av vedtaket i henhold til forvaltningsloven § 33, alternativt at klagen oversendes Olje- og energidepartementet for behandling."

4. Departementets merknader

Tillatelse til Tjuvholforsen kraftverk kan gis om "*fordelene ved tiltaket overstiger skader og ulemper for allmenne og private interesser*", jf. vannressursloven § 25 første ledd.

Departementet vil drøfte de merknadene i klagen som er nødvendig for å begrunne avgjørelsen. Departementet kan også ta hensyn til forhold som ikke er berørt i klagen.

Samfunnsnytte og prissatte konsekvenser

Departementet mener at den viktigste samfunnsnytt med Tjuvholforsen kraftverk vil være produksjon av fornybar energi. Kraftverket kan produsere om lag 14,5 GWh/år. Tiltaket vil kunne ha positive konsekvenser for lokalt og regionalt næringsliv og sysselsetting under anleggsperioden. Videre kan utbyggingen bidra til inntekter til søker, grunneierne og Grane kommune.

Søker har i 2016 beregnet byggekostnadene for Tjuvholforsen kraftverk til 65,8 mill. kr. Justert til kostnadsår 2019 blir kostnadene 71,9 mill. kr som gir en utbyggingspris på 4,96 kr/kWh.

Prosjektets inntektsside, representert ved nåverdien av prosjektet, inngår som et element i departementets samlede vurdering av prosjektets fordeler og ulemper. Departementet har gjort en beregning av nåverdien basert på oppgitte investeringskostnader fra søker, NVEs kostnadsberegninger, anleggsbidrag, typiske driftskostnader, forventet produksjon og et utfallsrom for kraftprisen slik det er modellert av NVE fram mot 2040 (høy/lav/basis). Gitt forutsetningene for investerings- og driftskostnader har kraftverket negativ nåverdi når en legger NVEs basisprisbane til grunn. Tiltaket vil kunne oppnå positiv nåverdi gitt NVEs høyprisbane og/eller et lavkostnadsscenario. Usikkerheten i denne fasen er normalt betydelig både når det gjelder faktisk produksjon og kostnader.

Naturmangfold og forholdet til naturmangfoldloven

Bestemmelsene i naturmangfoldloven § 7 og prinsippene i §§ 8-12 i samme lov blir lagt til grunn som retningslinjer for vedtak etter vannressursloven. Departementet viser i den forbindelse også til forvaltningsmålene for naturtyper, økosystemer og arter i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Kunnskapsgrunnlaget som departementet bygger sin vurdering på, omfatter bl.a. følgende:

- Søknad av 16.05.2017 med tilhørende rapport om konsekvenser for biologisk mangfold m.m.
- NVEs bakgrunn for vedtak av 28.05.2018 (KNV-notat 5/2018).
- NVEs klageoversendelse av 25.01.2019.

- Søk i aktuelle databaser, som Artskart, Naturbase og Lakseregisteret.
- Departementets befaringsrapport av tiltaksområdet den 27.09.2019 sammen med representanter for Clemens Kraft AS, Naturvernforbundet og grunneierne.
- Innspill til departementet fra Fylkesmannen i Nordland, Anders Gluggvasshaug og advokat Bryggfeld på vegne av Geir Frode Elvetun.
- Notat datert 07.12.2019 fra Jostein Kjærandsen om soppmyggfunn i Stormobekken.

I tiltaksområdet er det registrert en forekomst av naturtypen *kystgranskog* av viktig verdi (B-verdi) med forekomster av rødlisteartene gubbeskjegg og rustdoggnål, begge *nær truet* (NT). Det framgår av bl.a. Naturbase at det også er gjort funn av grønnlig narrepiggisopp (NT) i tiltaksområdet. Departementet er gjort kjent med at Universitetet i Tromsø har gjennomført kartlegging av soppmygg i kystgranskogen, og at det er registrert i alt 240 ulike arter. Noen av artene regnes som nye for vitenskapen, mens 11 av artene er oppført i rødlisten. Fylkesmannen i Nordland mener verdien av kystgranskogen og de negative konsekvensene av tiltaket er betydelig underestimert, og ber departementet legge ny informasjon til grunn.

Tjuvholforsen kraftverk vil etter departementets syn berøre en naturtypeforekomst som har et rikere biologisk mangfold enn hva som tidligere har vært kjent. Tilløpsrøret til kraftstasjonen skal krysse naturtypen i et område med relativt krevende terreng, og departementet legger til grunn at anlegget langs rørtraseen vil kunne få et større omfang enn hva NVE har lagt til grunn i sin vurdering av tiltaket. Det er departementets syn at verdien av kystgranskogen med sitt artsinventar i stor grad vil bli redusert ved en utbygging.

Vefsna er et nasjonalt laksevassdrag og Gluggvasselva er anadrom opp til Almlidfossen. Kraftstasjonen skal plasseres her, og avløpet fra stasjonen skal slippes ut i kulpen under fossen. NVE har forutsatt at det skal installeres omløpsventil i kraftstasjonen for å hindre tørrlegging nedstrøms ved et eventuelt utfall. Departementet legger til grunn at det er mulig å ivareta hensynet til anadrom fisk i Gluggvasselva..

Departementet finner at tiltaket er godt nok opplyst ved gjennomførte utredninger, kartlegginger og høringer til at det kan fattes vedtak. Departementet viser til at materialet er forventet å gi den kunnskapen som er nødvendig om utbredelsen av naturtyper og arter og den økologiske tilstanden i området. Også virkningene av utbyggingen er godt nok opplyst. Etter departementets vurdering foreligger tilstrekkelig kunnskap om naturmangfoldet og virkninger på naturmangfoldet. Førre var-prinsippet blir ikke tatt i bruk.

Prinsippet om økosystemtilnærming og samlet belastning innebærer at en må ha kunnskap også om andre tiltak og påvirkninger på økosystemet slik at en kan identifisere den samlede belastningen. Den samlede belastningen skal være en del av konsesjonsvurderingen. Departementet viser til NVEs drøfting av forholdet til samlet belastning i KNV-notat 5/2018.

Når det gjelder prinsippet om at tiltakshaver skal dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som følge av tiltaket, viser departementet til at det i konsesjonen er gitt vilkår om naturforvaltning mv. som sørger for at dette er ivaretatt.

Departementet har tatt utgangspunkt i driftsmetoder, teknikker og lokalisering som etter en samlet vurdering og avveining av tidligere, nåværende og framtidig bruk gir de beste samfunnsmessige resultatene.

Landskap og brukerinteresser

Avrenningen fra 73 % av Gluggvasselvas nedbørfelt er tidligere overført til Røssvatnet for utnyttelse i kraftverkene i Røssåga. Gluggvassella er lite dominerende i landskapet, men elva har strykpartier og fosser som bl.a. er synlig fra traktorveien på østsiden av elva. Almlidfossen umiddelbart oppstrøms planlagt kraftstasjon er den mest markerte og synlige fossen. Kulpen nedenfor fossen er en populær badeplass. Den nevnte traktorveien har i partier preg av sti, og er en del brukt i friluftssammenheng.

Gluggvassella er på det meste av utbyggingsstrekningen nedskåret i terrenget, bl.a. i inntaksområdet. Rørgrøften fra inntaket og et godt stykke sørover må være svært dyp for å oppnå nødvendig fall mot kraftstasjonen. Departementet legger til grunn at de fysiske inngrepene i denne delen av rørtraseen blir betydelige.

Departementet er også av den oppfatning av rørtraseen må legges noe høyere i terrenget enn traktorveien der rørtraseen krysser Stormobekken. Dette vil være nødvendig for å oppnå tilstrekkelig fall videre mot kraftstasjonen. Rørgrøften må dimensjoneres for en rørdiameter på 2 m, og gitt det delvis bratte terrenget er departementet av den oppfatning at inngrepene også i dette området vil bli omfattende.

Selv om rørgrøften skal istandsettes og revegeteres naturlig, legger departementet til grunn at dette delvis vil være krevende, særlig i området ved inntaket og ved Stormobekken, og at terrenginngrepene vil være synlige i lang tid etter utbygging.

I klagen har Elvetun ved sin advokat påpekt at det ikke kan være riktig å sette vilkår om minstevannføring med utgangspunkt i de sesongmessige lavvannsverdiene slik situasjonen er i dag. Elvetun mener det må tas utgangspunkt i de sesongmessige lavvannsverdiene til Gluggvasselvas naturlige felt, dvs. før overføringen til Røssvatn.

Departementet slutter seg til NVEs vurdering om at minstevannføringen må fastsettes ut fra en konkret vurdering av hvilken hensikt minstevannføringen skal tjene, dersom det skal gis konsesjon.

Gluggvassella har i dag et tydelig preg av at avrenningen fra nesten tre fjerdedeler av nedbørfeltet er overført til Røssvatn. Elva har med sine fosser og stryk likevel en funksjon i landskapet.

Tjuvholforsen kraftverk vil ha en maksimal slukeevne på 250 % av tilsiget til inntaket i dagens situasjon. Departementet er av den oppfatning at Tjuvholforsen kraftverk i betydelig grad vil redusere Gluggvasselvas betydning i landskapet ytterligere, og at den fastsatte minstevannføringen i liten grad vil bøte på dette.

Oppsummering

Tjuvholforsen kraftverk kan bidra årlig med om lag 14,5 GWh fornybar energi. Tiltaket kan gi positive ringvirkninger lokalt og varige inntekter til søker, grunneiere og Grane kommune.

Departementet mener at Tjuvholforsen kraftverk vil innebære store terrenginngrep som vil være synlige i lang tid etter utbygging. Gluggvasselva har allerede en sterkt redusert vannføring etter at avrenningen fra 73 % av feltet er overført til Røssvatn, og en utbygging som omsøkt vil ytterligere redusere elvas verdi som landskapselement. Rørtraseen vil krysse en forekomst av naturtypen *kystgranskog* langs Stormobekken som er verdsatt som *viktig*. Departementet legger til grunn at skogforekomsten vil få redusert utstrekning og verdi.

Departementet mener at avbøtende tiltak ikke vil kunne bøte på ulempene av Tjuvholforsen kraftverk i tilstrekkelig grad. Departementet vil også vise til at tiltaket har negativ netto nåverdi i NVEs basisscenario for framtidig kraftpris, og i begrenset grad kan bære ulempene for naturmangfold og landskap.

Etter en samlet vurdering finner departementet at fordelene og nytten av Tjuvholforsen kraftverk er mindre enn skadene og ulempene for allmenne og private interesser. Vilkåret for å gi konsesjon er dermed ikke tilstede, jf. vannressursloven § 25.

5. Departementets vedtak

Klagene fra Naturvernforbundet i Nordland og Geir Frode Elvetun tas til følge. NVEs vedtak av 28.05.2018 omgjøres til avslag.

Dette vedtaket kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd, første punktum.

Med hilsen

Lars Christian Sæther (e.f.)
avdelingsdirektør

Steinar Pettersen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi

Clemens Kraft AS
Fylkesmannen i Nordland
Geir Frode Elvetun
Grane kommune
Nordland fylkeskommune
Norges vassdrags- og energidirektorat

Adresseliste

Advoktfirmaet DSA as	Postboks 1304 Vika	0112	OSLO
Naturvernforbundet i Nordland	Loffjellvegen 7	8614	YTTEREN